

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND EDUCATION:
PROBLEMS, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**ABSTRACTS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 7-9, 2020**

**KYOTO
2020**

SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Abstracts of I International Scientific and Practical Conference

Kyoto, Japan

7-9 October 2020

Kyoto, Japan

2020

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Science and education: problems, prospects and innovations” (October 7-9, 2020) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2020. 521 p.

ISBN 978-4-9783419-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2020. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-and-education-problems-prospects-and-innovations-7-9-oktyabrya-2020-goda-kioto-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kyoto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 CPN Publishing Group ®

©2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Biletska Ye., Tretyakov O., Harmash B., Hovorova K., Dyumin E.</i> APPROACH TO ASSESSMENT OF WORKING CONDITIONS WITH THE USE OF METHODS FOR DETERMINING POTENTIAL INDUSTRIAL RISK IN THE WORKING ZONE OF RAILWAY EMPLOYEES.	10
2.	<i>Dudko O. G., Yakimyuk D. I., Vallyathu R. A., Shayko-Shaykovskiy O. G.</i> NON-SURGICAL AND SURGICAL METHODS OF TREATMENT MECHANICAL INJURIES OF HUMAN BODY.	22
3.	<i>Hayevska M. Yu., Novitska A. V., Hutsuliak I. V., Dreznal Ye. P.</i> PECULIARITIES OF SYPHILITIC INFECTION IN THE RESIDENTS OF THE CHERNIVTSI REGION.	30
4.	<i>Hruzevskiy O., Shevchuk G., Dubina A.</i> LOCAL FACTORS OF COLONIZATION RESISTANCE ON VAGINAL MICROBIAL BIOCECENOSIS.	36
5.	<i>Ibragimova Iroda Rashid kizi, Axatov O. A.</i> IMPROVEMENT OF FINANCIAL ANALYSIS IN BANKS ON THE BASIS OF INTERNATIONAL STANDARDS.	38
6.	<i>Kunina E. A., Hoshko K. O., Fedotov O. V.</i> ALBINISM: ETIOLOGY, INHERITANCE, SYMPTOMS.	49
7.	<i>Mardomi F. D., Deljavan N., Forough H.</i> INVESTIGATION OF MICROMOLECULES IN Y-CHROMOSOMES IN THE AZF ZONE OF PATIENTS WITH NON-OBSTRUCTIVE AZOOSPERMIA AND OLIGOZOOSPERMIA WHO APPLIED TO THE TABRIZ INFERTILITY CENTER "ROYAN".	55
8.	<i>Orazimbetova G. Ja., Ubbiniyazova L. K., Tileubaev S. O.</i> RESEARCH OF CHEMICAL AND MINERALOGICAL PROPERTIES OF CLAY OF THE REPUBLIC OF KARAKALPAKSTAN.	65
9.	<i>Piddubna A. A., Zabrods`ka O. S., Antoniuk K. V.</i> CLINICAL FEATURES OF ENDOCRINOLOGICAL DISEASES.	70
10.	<i>Pron D.</i> LEGAL ASPECT OF THE CRIMEA (YALTA) AGREEMENT OF 1945: TO THE QUESTION OF THE TERRITORIAL JAPANESE-RUSSIAN DISPUTE REGARDING THE KURIL ISLANDS.	76
11.	<i>Polishchuk V. G., Yatsuk I. S.</i> CHARACTERISTICS OF THE TREASURY SERVICE: FOREIGN EXPERIENCE.	80
12.	<i>Sartipi H. N., Tkachenko E. V., Goujili O., Lahbib S. M.</i> HUMAN TYPOLOGICAL ASPECTS CONCERNING TO DENTAL PATHOLOGY.	85
13.	<i>Savchuk V. D., Krat D. I.</i> THE PROCESS OF OPTIMIZATION VENTILATION HOLDS SHIP.	92

14.	<i>Shcherbina O. V.</i> THE MOTIVATION PECULIARITIES OF FOREIGN LANGUAGES TEACHING.	99
15.	<i>Talibov Tariyel Huseynali oglu, Novruzi Nurlana Azad kızı</i> RARE PLANTS INCLUDING IN ASPHODELACEAE JUSS. AND LILIACEAE JUSS. FAMILIES IN THE AREA OF GARAGUSH MOUNTAIN.	109
16.	<i>Timotin O. O., Hoshko K. O., Fedotov O. V.</i> DOWN SYNDROME: CHROMOSOMAL PATHOLOGY, INFLUENCE ON THE ORGANISM AND HUMAN LIFE.	121
17.	<i>Алиев Низамеддин Ахмедага оглы</i> ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИДЕНТИФИКАЦИИ ПОЛЬЗОВАТЕЛЯ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБРАЗОВАНИИ.	126
18.	<i>Бритвін Д. В.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ ІЗОТОПІЇ МАРГІНАЛЬНОСТІ У ФРАНЦУЗЬКИХ РОМАНАХ ХХ СТОЛІТТЯ.	131
19.	<i>Василишина О. В.</i> ХАРЧОВІ ДОБАВКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ХАРЧОВА ХІМІЯ».	141
20.	<i>Вашкурак У. Ю., Шевчук Л. І.</i> ВПЛИВ УЛЬТРАЗВУКОВОЇ КАВІТАЦІЇ В АТМОСФЕРІ ГАЗІВ РІЗНОЇ ПРИРОДИ НА ДОМІШКИ ЦИКЛОГЕКСАНОНУ І ЦИКЛОГЕКСАНОЛУ У СТИЧНИХ ВОДАХ.	146
21.	<i>Верзилов С. Н., Синяченко О. В., Ермолаева М. В., Ливенцова Е. В.</i> СИМВОЛЫ ОФТАЛЬМОЛОГИИ В НУМИЗМАТИЧЕСКОМ ОТРАЖЕНИИ.	155
22.	<i>Видавская А. О., Лапшин В. А., Видавская А. Г.</i> ПРОИСХОЖДЕНИЕ, ПРИРОДА, СОСТАВ И ДЬЯВОЛЬСКОЕ ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ГЛАВНЫХ ПЕРВОИСТОЧНИКОВ И ВОЗБУДИТЕЛЕЙ ЗАБОЛЕВАНИЙ.	161
23.	<i>Владишевська В. В.</i> ПРО ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ НАБУТТЯ СТАТУСУ АДВОКАТА В УКРАЇНІ.	170
24.	<i>Гейко О. Я.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ В УКРАЇНІ.	178
25.	<i>Генкін А. О., Лясковська Т. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ІСПАНСЬКОЇ СИМФОНІЇ ДЛЯ СКРИПКИ З ОРКЕСТРОМ Е. ЛАЛО.	183
26.	<i>Гончарук В. В., Макаревич І. М., Гончарук В. А., Яровенко А. В.</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.	191

27.	<i>Гурін Р. С.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.	201
28.	<i>Євсєєва О. О., Ковальова Д. А.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ АБО ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕСЕДЖ В МАЙБУТНЄ.	204
29.	<i>Замашкіна О. Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.	209
30.	<i>Карбівська У. М., Євчук С. В.</i> МОНІТОРИНГ ПОКАЗНИКІВ РОДЮЧОСТІ ДЕРНОВО- ПІДЗОЛИСТОГО ГРУНТУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ЗЛАКОВИХ АГРОФІТОЦЕНОЗІВ.	216
31.	<i>Карпінський Б. А.</i> ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ Й ДЕРЖАВОТВОРЧИЙ ПАТРІОТИЗМ НАЦІЇ: МОТИВАЦІЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.	224
32.	<i>Калька Н. М., Одинцова Г. Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ В УКРАЇНІ: СТАТЕВО-ВІКОВИЙ АСПЕКТ.	234
33.	<i>Карая О. В., Малик Н. В., В'юн Т. І.</i> ПОРУШЕННЯ КАЛЬЦІЄВОГО ОБМІНУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ ГОМЕОСТАЗУ У ХВОРИХ З КОМОРБІДНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ.	240
34.	<i>Кліпкова О. І., Козьмук Н. І.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР.	245
35.	<i>Кротенко В. В., Ковшун Л. О., Хижан О. І., Стась Г. Ю.</i> НАСЛІДКИ АВАРІЇ НА ЧАЕС ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.	249
36.	<i>Кудрявцева Г. І.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ.	257
37.	<i>Книш І. В.</i> БОДІМОДИФІКАЦІЯ ЯК НОМАДИЧНІ ПРАКТИКИ «ВАРІЮВАННЯ МЕЖ» ЛЮДИНИ : ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ.	264
38.	<i>Ковальчук Ю. А.</i> ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА ЗБІРКИ «ЛЕГЕНДИ СТАРОКИЇВСЬКІ» НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ.	275
39.	<i>Козлюк О. А.</i> СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.	280

40.	<i>Козуб П. А., Козуб С. М., Лук'янова В. А.</i> РЕАЛЬНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ.	285
41.	<i>Коленченко В. В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК СЛОБОЖАНЩИНИ.	295
42.	<i>Комаров В. О., Сендецький М. М., Сащук С. І.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ КРИЛА ЛІТАКА.	302
43.	<i>Кустурова Е. В., Моцарь Д. В., Сузробов М. О., Жуган О. А., Печенежская А. В.</i> ИОНООБМЕННАЯ РЕАКЦИЯ БЕНТОНИТА.	311
44.	<i>Лазарева М. Г.</i> ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНИХ ПОЛІПШЕНЬ.	316
45.	<i>Лажнік В. Й.</i> РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ В ТОВАРНІЙ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ЯПОНІЄЮ.	328
46.	<i>Ланшова Н. С.</i> СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ОСОБИСТОСТІ У РОБОЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	339
47.	<i>Левківська А. Л.</i> WEB-КВЕСТ ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ В УМОВАХ ЗМІЩАНОГО НАВЧАННЯ.	348
48.	<i>Лук'яненко В. М., Никифоров А. О., Никифорова А. П.</i> МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЕРОДИНАМІЧНИХ ЕКРАНІВ.	355
49.	<i>Луцик Г. М.</i> ОНЛАЙН ПРОПОЗИЦІЇ РЕСТОРАНІВ: ТРЕНД АБО ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ВІДВІДУВАЧІВ.	363
50.	<i>Максименко І. Я., Максименко Ю. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ЗБЕРІГАННЯ ЗАПАСІВ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.	368
51.	<i>Медведів А. Р.</i> СТИЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ ЯПОНСЬКОГО НАУКОВО - ТЕХНІЧНОГО МОВЛЕННЯ.	374
52.	<i>Моїсєєва Н. І., Ланченко А. С., Омельченко Г. Ю.</i> РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ (ЗОКРЕМА НА ХАРКІВЩИНІ) В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.	386
53.	<i>Нечитайло Л. Я., Нечитайло Н. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СЕЗОННОГО ВМІСТУ ЦИНКУ, МІДІ ТА КАДМІЮ В ҐРУНТАХ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ.	391

54. **Осовська Н. Ю., Юзвишина О. В., Баранова О. Л., Савіцька Ю. В., Шпілевська М. М.** 397
ФАКТОРИ, АСОЦІЙОВАНІ З РІЗНИМИ ФАЗАМИ ФОРМУВАННЯ АОРТАЛЬНОГО СТЕНОЗУ, У ПАЦІЄНТІВ З КАЛЬЦИФІКАЦІЄЮ АОРТАЛЬНОГО КЛАПАНА.
55. **Переверзева Т. І.** 404
КРАФТОВЕ ВИРОБНИЦТВО, ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.
56. **Підпригора І. В., Євсєєв А. С.** 409
КОРПОРАТИВНІ ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВИТРАТ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ.
57. **Пішкочі А.-М. М., Слабкий Г. О.** 419
НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ПО ЗБЕРЕЖЕННЮ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ.
58. **Прокопів М. М., Слабкий Г. О.** 424
УЗАГАЛЬНЕНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ НА МОЗКОВИЙ ІНСУЛЬТ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я М. КИЄВА.
59. **Пронь С. В.** 429
ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОГО КРИМУ І РОСІЙСЬКИЙ НІГІЛІЗМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: З ПОЗИЦІЇ ОБ'ЄКТИВНОЇ ІСТОРІЇ.
60. **Попадченко С. А., Тоберт М. Ю.** 434
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ SMART GRID.
61. **Рублевская Е. А., Сафоненко В. В.** 444
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР В ПРОЦЕССЕ ОЗНАКОМЛЕНИЯ ДЕТЕЙ СРЕДНЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОРГАНАМИ ЧУВСТВ ЧЕЛОВЕКА.
62. **Самойлік М. С., Писаренко П. В., Корчагін О. П., Середа М. С.** 448
ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЕВТРОФІКАЦІЇ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ.
63. **Скибицький І. Г., Мохунько О. Д.** 454
ФОРМУВАННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СПОРТСМЕНА.
64. **Сидиков Абдулазиз Абдуманон угли, Тогаширов А. С., Шукуров Ж. С., Тухтаєв С.** 460
РЕОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА СИСТЕМЫ $\text{NaClO}_3 \cdot \text{CO}(\text{NH}_2)_2 \cdot \text{N}(\text{C}_2\text{H}_4\text{OH})_3 \cdot \text{HNO}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$.
65. **Ткач В. В., Кушнір М. В., Сторошук Н. М., Петрусяк Т. В.** 464
ХІМІЧНІ ЗАВДАННЯ В БРАЗИЛЬСЬКОМУ СТИЛІ НА ТЕМУ ПОПУЛЯРНИХ ІСПАНОМОВНИХ ПІСЕНЬ.

66. **Фомін О. В., Горбунов М. І., Кара С. В., Прокопенко П. М.** 472
ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛИТИХ ДЕТАЛЕЙ ВІЗКІВ ВАНТАЖНИХ
ВАГОНІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ
ДІАГНОСТУВАННЯ НАЙБІЛЬШ НАВАНТАЖЕНИХ ЗОН.
67. **Цуканова Д. О., Бабенко К. Р.** 478
ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ НА
УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я.
68. **Чекмарева Н. Г., Хаджинов В. А., Безденежных С. В.** 485
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ
СПОРТИВНОЙ КОМАНДЫ.
69. **Чуйко К. А.** 492
СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.
70. **Шевченко І. Ю.** 496
ПРОЄКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НА ОСНОВІ
МЕТОДУ ЗГОРНУТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СТРУКТУР.
71. **Шехавцова П. М.** 501
ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ УЖИВАННЯ КОНЦЕПТУ “VINO” В
СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ.
72. **Юрченко О. М.** 505
ДОБА РУЇНИ В РОМАНІ П.КУЛІША «ЧОРНА РАДА».
73. **Яцула Т. В.** 512
ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
ПРОБЛЕМА.

ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Яцула Тетяна Володимирівна

доктор пед.наук, професор
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна

Анотація Серед чинників, що впливають на якість життєдіяльності молоді важливе значення має її дозвілля. Дозвіллева діяльність може не тільки розвивати особистість, а й руйнувати її. Важливим фактором вибору змісту, форм вільного часу є ставлення людини до нього як цінності буття.

Особливостями дозвілля на сучасному етапі є соціальна й матеріально-фінансова диференціація серед населення, що веде до появи груп, яким недоступні цілі галузі культури масового характеру (кіно, театр, концерти популярних артистів, новинки літератури). І це призводить до відходу цих груп що соціально у неорганізоване спілкування, яке може мати соціально небезпечний характер.

Соціокультурні ознаки дозвіллевої діяльності молоді є орієнтирами для розробки теоретичних і методичних основ підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації дозвілля з певних позицій: актуалізація ролі дозвілля як соціокультурного середовища життєдіяльності молоді, як системи впливу на формування особистості; урахування субкультури молодіжного дозвілля, його стереотипних ознак; відповідність мети та завдань взаємодії вчителя, викладача з молоддю у сфері дозвілля гуманістичній, особистісно орієнтованій концепції розвитку особистості; опертя у процесуальному контексті на інноваційні компоненти: зміст, форми, методи, засоби та ін.

Ключові слова: дозвілля молоді; спосіб життя; розвиток особистості; дозвіллева індустрія; зміст, форми організації дозвілля молоді.

В умовах формування демократичного суспільства особливого значення набуває гуманізація простору життя підрастаючого покоління. Життєдіяльність сучасної молоді здійснюється в умовах складної взаємодії багатьох чинників, що мають, як правило, нелінійний характер і нерідко опосередковують один одного. Дозвілля як важлива складова життєдіяльності молоді може не тільки розвивати особистість, але й руйнувати.

Дозвілля є однією з важливіших сфер життєдіяльності індивіда, у якій взаємопов'язані загальнокультурні, соціокультурні, психолого-педагогічні та інші аспекти його життя. Зміст дозвілля активно впливає на спрямованість особистості, її потреби, мотиви діяльності, інтереси, світогляд та поведінку в соціокультурному просторі.

Метою статті є розгляд дозвілля молоді з позиції виявлення потенційних психолого-педагогічних можливостей щодо його організації та проведення як особистісно розвиваючого середовища життя.

Категорія «спосіб життя» дає змогу комплексно, у взаємозв'язку розглядати основні сфери життєдіяльності людей: працю, побут, громадську діяльність і культуру, виявляти причини їхньої поведінки (стилю життя), обумовленої укладом, рівнем, якістю життя.

З психологічного погляду спосіб життя – це цілісна соціально-психологічна характеристика способу організації життя людини, соціальної групи або суспільства. Спосіб життя включає типові інтереси, цілі, цінності, види діяльності, якими займаються люди [3, с.72]. Дозвілля молоді є важливою сферою способу життя, якісні характеристики його проведення свідчать про розуміння людиною сенсу, спрямованості стратегії власного життєвого шляху.

Як свідчать результати нашого дослідження, достатньо тривалий час категорії «вільний час» та «дозвілля» ототожнювалися. Так, наприклад, аналізуючи сутність вільного часу у філософському енциклопедичному словнику [7, с.183], фіксується, що разом з позитивною тенденцією збільшення вільного часу присутні негативні тенденції заповнення сфери дозвілля явищами антикультури. Найбільш точно, на наш погляд, дозвілля тлумачиться в

словнику Д.Девіда і Дж. Джері [1] як час, вільний від роботи й рутинних домашніх обов'язків і придатний для відновлення, розслаблення, хобі, відпочинку, а також культурних і художніх занять.

Аристотель уперше звернув увагу на зміст дозвіллевого часу, необхідність його використання для особистісного розвитку. Отже, як підтверджують результати нашого дослідження, Аристотель перший у світовій філософії проаналізував специфіку буття людини у сфері вільного часу. Якщо в державній, соціально-політичній, професійно-трудова́й чи іншій діяльності поведінка людини детермінована певними зобов'язаннями, субординацією чи іншими факторами, що корегують позицію людини, то в умовах проведення вільного часу людина орієнтується тільки на свої інтереси й потреби, тобто тільки в цій життєдіяльності вона до кінця залишається сама собою, зважаючи на свої здібності, реалізує себе як особистість.

Найважливішою ознакою вільної діяльності (дозвілля), за нашим висновком, є можливість вибору варіанту дії у вільний час, причому вона значно ширша, ніж в інших сферах життєдіяльності, тому що людина може не тільки вибрати, чим їй займатися, але і взагалі не займатися жодною діяльністю. Б.А. Трегубов звертає увагу на те, що воля вибору завжди обмежена як об'єктивними, так і суб'єктивними факторами, діапазоном реальних можливостей кожної людини. Насамперед мають бути об'єктивні можливості для вибору, що знаходять своє вираження в певному рівні розвитку соціальної інфраструктури дозвілля, наявності духовних цінностей. Не менш важливе значення мають ставлення людини до вільного часу, особистісні фактори, пов'язані з віком, здоров'ям, родинним станом тощо [5].

Отже, за такого підходу ми можемо зробити висновок, що важливим фактором вибору змісту, форм вільного часу є ставлення людини до нього як цінності буття.

Умови вільного часу багато в чому визначають коло духовних інтересів і потреб людини. Однак кожна людина має значну волю у визначенні цілей своєї діяльності.

Б.А.Трегубов звертає увагу на те, що вплив дозвіллевої діяльності на спосіб життя не завжди має позитивний характер. Свій підхід він аргументує тим, що такі явища, як алкоголізм, азартні ігри тощо виносяться за межі вільного часу, і тим самим немов би знімається проблема пошуку шляхів розвитку особистості у вільний час і відповідно до цього змісту. В одних аспектах зміст вільного часу та його сутність виступають найбільш повно і прозоро, а в інших – завуальовано, часом набуваючи форми вдової вільної діяльності [5].

У зв'язку з цим ми вважаємо, що навіть такі негативні явища, які мають місце в змісті дозвіллевої діяльності, як пияцтво, хуліганство тощо, є ілюзорною формою виявлення сутності вільного часу, тобто вільної діяльності. Насправді у цих заняттях реалізуються практично всі основні ознаки вільної діяльності, а самим їх учасникам соціальна спрямованість занять здається зовсім іншою, ніж вона є. Це і є видимість, ілюзорність вільної діяльності, що виникає в результаті впливу на особистість реальних відношень в об'єктивних умовах, зокрема мікросередовищі.

Це дає підстави стверджувати, що стихійність вибору людиною змісту, структури вільного часу спрямовує її на недоусвідомлюване ставлення до нього як цінності свого буття.

Відомий теоретик дозвілля Ж.Дюмазедьє відзначає, що наступила «цивілізація дозвілля» [2]. Сучасне дозвілля не є вже відпочинком від трудової діяльності і підготовкою до неї, а є самоцінним часом особистості.

У контексті проблеми нашого дослідження актуальною є позиція Р.А.Стеббінса [4] щодо можливостей використання часу дозвілля як часу розвитку особистості. Диференціюючи дозвілля на серйозне і звичайне, він розкриває, як люди можуть перетворювати свій вільний час в оптимальний стиль проведення дозвілля. Серйозне дозвілля Р.А.Стеббінс трактує як заняття аматора (amateur, hobbyist), учасника суспільної (само)діяльності – волонтера, що захоплюють людину численними можливостями і властивою їм комплексністю. Цей вид дозвілля відрізняється від «випадкового», або «несерйозного» дозвілля, що

передбачає зазвичай набагато менше можливостей, є простим за структурою і не потребує досконалості виконання.

І якщо таке поняття, як аматорські заняття, нам відомо (колекціонери, учасники самодіяльності, спортивних змагань і т.д.), то волонтерство у сфері дозвілля – нова категорія в дозвіллезнавстві. У серйозному дозвіллі волонтери – це люди, що створюють свою кар'єру поза роботою, здобуваючи для цього спеціальні навички під час додаткового навчання. Праця добровольця приносить задоволення і надає можливість самореалізуватися. У контексті зазначеного Р.А.Стеббінс наводить класифікацію семи типів організацій, у рамках яких волонтери надають послуги: догляд за особами будь-якого віку, освіта (обслуговування в рамках формальної шкільної системи і поза нею), соціальне забезпечення (охорона дитинства, сімейне консультування, корекція поведінки); дозвіллеві послуги, надані спортивними і неспортивними асоціаціями; служба в релігійних організаціях, участь у цивільних / суспільних (захист інтересів, робота в організаціях, зокрема професійній і іншій організаціях) і політичних акціях. Хоча волонтерство тісно пов'язане з іншими організаціями, можливості цієї форми дозвілля, як відзначає автор, широкі. Воно містить ті види допомоги, які небайдужі люди надають соціальним рухам або родинам і сусідам [4].

Продовжуючи аналіз, Р.А.Стеббінс визначає низку якостей, що характерні для представників серйозного дозвілля (аматорів і волонтерів):

1. Потреба продовжувати заняття, не зважаючи на ті або ті ускладнення.
2. Потреба досягати цілей, переживати важливі моменти дозвілля, що в цілому дає відчуття повноти життя.

3. Серйозне дозвілля відрізняється безліччю постійних переваг як духовних, так і матеріальних. Це самореалізація, духовне зростання, самовираження, відродження або відновлення особистості, відчуття досягнення, підвищення самооцінки, участь у соціальній взаємодії і почуття приналежності до спільноти, а також просте виготовлення виробів тривалого користування (наприклад, живопис, наукова стаття, предмети побуту).

4. Самовинагорода. «Усвідомлення переваг є важливою метою в серйозному дозвіллі».

5. Учасники серйозного дозвілля чітко ідентифікують себе з обраними заняттями.

6. Кожен прояв серйозного дозвілля відрізняється унікальним духом. Центральним його компонентом є груповий соціальний світ, що починає змінювати форму, коли аматори, захоплені визначеною галуззю, тривалий час спільно задовольняють суттєві загальні інтереси. Такий соціальний світ характеризується подіями, що установилися практиками, методами й організаціями, властивими цілком конкретним групам. Вони всі до певної міри об'єднуються напівформальними або встановленими зв'язками.

Звичайне дозвілля відрізняється від серйозного тим, що воно приносить користь саме по собі як відносно нетривала приємна діяльність, що потребує незначного (або взагалі ніякого) спеціального навчання для одержання позитивного результату. До його типів належить гра (у тому числі аматорська), розслаблення (наприклад, посиденьки, денний сон, прогулянки), пасивна розвага (телебачення, книги, музичні записи), активна розвага (азартні ігри, розіграші на вечірках), жваві бесіди і сенсорні відчуття (секс, їжа, випивка).

Розглядаючи категорії серйозного дозвілля, Р.А.Стеббінс не протиставляє його звичайному дозвіллю, яке немов би готує людину до серйозного дозвілля і може розвивати творчий потенціал [4].

Особливу актуальність для нашого дослідження мають погляди на значення дозвілля в розвитку особистості А.Фернхем, П.Хейвен, які зазначають: «...якщо робота призводить до втрати особистого «Я», то дозвілля може компенсувати цю втрату... дозвілля часто використовують для скорочення розриву між реальним та ідеальним «Я». Багато людей присвячують своє дозвілля певній діяльності, намагаючись виразити своє «Я» і показати, якими вони хочуть бути» [6]. Продовжуючи далі, вони констатують, що між особистістю і формою її дозвілля, тобто діяльністю в дозвіллі, існує певний зв'язок, який може призвести до зміни особистості. Аналізуючи дослідження в

галузі факторів мотивації дозвілля, А.Фернхем і П.Хейвен стверджують, що дозвілля впливає на психологічні потреби, які у свою чергу впливають на фізичне та духовне здоров'я, задоволення життям і особистісний ріст.

Виявлено такі соціальні можливості, що надає дозвілля:

- самовираження – використання творчих здібностей та участь у новій діяльності;
- товариські відносини – можливість отримувати підтримку в ігрових відносинах;
- влада – можливість керувати соціальними ситуаціями й перебувати в центрі уваги;
- компенсація – нові незвідані або незвичні переживання;
- надійність – тривалі міцні прихильності, вільні від неприємних змін;
- послуги – можливість допомогти іншим;
- інтелектуально-естетичні можливості – інтелектуальна стимуляція;
- самотність – можливість займатись будь-чим на самоті, не зазнаючи відчуття небезпеки [6].

Характеристика базових понять дає можливість дійти таких висновків:

1. Дозвілля людини є важливим часом її життєдіяльності, головною характеристикою якого має бути його самоцінність.
2. Самоцінність дозвілля ототожнюється з вільним вибором змісту, форм і методів його проведення.
3. Зміст, форми, методи часу дозвілля людини пов'язані зі способом життя людини, для якого суттєвими ознаками є рівень особистісного розвитку, потреби, інтереси, ціннісні орієнтації.
4. Соціокультурні особливості часу життя суспільства та людини в ньому впливають на характеристики дозвіллевого часу: структуру, зміст, форми, стан задоволення та інше.

Дозвілля молоді знаходиться в центрі уваги соціологів, культурологів, психологів та педагогів. З одного боку, йому притаманні динамічні зміни, з

іншого – інфраструктура установ, які займаються організацією дозвілля дітей та молоді, не встигає вчасно реагувати на цю динаміку.

Особливостями дозвілля на сучасному етапі є соціальна й матеріально-фінансова диференціація серед населення, що веде до появи груп, яким недоступні цілі галузі культури масового характеру (кіно, театр, концерти популярних артистів, новинки літератури). І це призводить до відходу цих груп, особливо підлітків, не стільки в «домашні» форми культури, скільки (що соціально і кримінально небезпечно) у неорганізоване спілкування. Усе активніше входить у простір наукових досліджень соціології поняття «субкультура дозвілля». Композиторами пишеться спеціальна музика для відпочинку молоді, створюються відеокліпи. Існує індустрія молодіжного дозвілля, що у свою чергу формує певні цінності. Нове покоління вже не може жити нормами старших, які також стають активними споживачами дозвіллевої індустрії молоді: перегляд фільмів, слухання молодіжної музики з відповідними відеокліпами тощо.

Завдяки інформаційному впливу молодь опиняється у владі стереотипів, що нав'язують модель проведення вільного часу. Засоби масової комунікації, медіа-ресурси, з одного боку, заповнюють час дозвілля, з іншого – продукують уявлення про кращі варіанти його проведення. Телебачення, комп'ютерні ігри, спілкування й розваги в мережі Інтернет впливають на зміст, форми, методи проведення дозвілля. При цьому творчий саморозвиток перестає розглядатися як можлива сфера дозвілля підростаючого покоління.

Динамічні зміни в засобах комунікації змінюють звичні практики спілкування. Новий інформаційний простір надає специфіку спілкуванню, особливо серед молоді.

Разом із цим слід зазначити, що не тільки зовнішні фактори спрямовують зміст, форми дозвілля молоді. Внутрішній світ особистості має важливе значення для вибору тієї або іншої форми дозвілля. Чим вище духовний стан особистості, тим більш різноманітним є її вибір, що передбачає розширення якісного використання новітнього інформаційного простору. Саме ця молодь

створюють співтовариства, групи зі спілкування, презентації тощо й обмінюються ними в мережі Інтернет. Наприклад, аналіз контактних груп спілкування в мережі Інтернет свідчить про творчий саморозвиток особистості за допомогою співтовариств такої спрямованості: «Подорожі», «Прикрась свій світ», «Це – цікаво», «Фотографія як мистецтво», «Віршів прозорих переливи», «Літературна Галактика», «Вчимося малювати» та інші.

Аналізуючи особливості дозвілля молоді, ми зважали на те, що зміни в суспільному житті, безумовно, внесли зміни в інфраструктуру часу дозвілля. Але, зважаючи на надбання попередніх років та особливості сучасності, можна спроектувати таку організаційну модель дозвілля, яка б, з одного боку, задовольняла потреби молоді, з іншого – сприяла їх особистісному розвитку.

Керуючись провідними ідеями соціології, культурології дозвілля, у своєму дослідницькому виборі ми виходили з того, що соціокультурні ознаки дозвіллевої діяльності молоді є орієнтирами для розробки теоретичних і методичних основ підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації дозвілля з певних позицій:

а) актуалізація ролі дозвілля як соціокультурного середовища життєдіяльності молоді, як системи впливу на формування особистості;

б) урахування субкультури молодіжного дозвілля, його стереотипних ознак;

в) відповідність мети та завдань взаємодії вчителя, викладача з молоддю у сфері дозвілля гуманістичній, особистісно орієнтованій концепції розвитку особистості;

г) опертя у процесуальному контексті на інноваційні компоненти: зміст, форми, методи, засоби та ін.

З вищезазначеного випливає, що дозвілля молоді характеризується особливостями, які є результатом соціокультурних змін суспільства. Ці особливості визначають типологію дозвіллевої діяльності, її функціональні, змістові характеристики.

Усвідомлення особливостей дозвіллевої сфери молоді спонукає нас до теоретико-методичного обґрунтування змісту, форм і методів зазначеного напрямку і відповідного йому процесу підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації дозвілля.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Джери Дэвид, Большой толковый социологический словарь. В 2-х томах / Дэвид Джери, Джулия Джери. пер. с англ. Н.Н.Марчук Том 1 А-О – Москва: Вече: АСТ, 1999. – 544 с.
2. Дюмазедье Ж. На пути к цивилизации досуга // Вестн. Моск. ун-та. Сер.12, Социально- политические исследования. – 1993.– №1.- С.83-88
3. Немов Р.С. Психология: Словарь-справочник: В 2ч. – М.:Изд-во ВЛАДОС – ПРЕСС, 2003. –ч.2. – 352с.
4. Стеббинс Р.А. Свободное время: к оптимальному стилю досуга (взгляд из Канады) [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.i-u.ru/biblio/arhiv/articles/stebbins_svobvremia/default.asp
5. Трегубов Б.А. Свободное время молодежи: сущность, технология, управление. Л., Изд-во ЛГУ, 1991 – 151 с.
6. Фернхем Адриан, Хейвен Патрик Личность и социальное поведение- Personality and social behaviour СПб. [и др.] Питер. – 2001. – 360 с. табл.
7. Философский энциклопедический словарь. /Редкол.: С.С.Аверинцев, Э.А.Араб-Оглы, Л.Ф.Ильичев и др. – 2-е изд. – М.: 1989 – 815 с.